

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

AUD-notat 01/19

Midtvegsevaluering – prosjekt auka gjennomføring 2016-19

Spørjeundersøking til yrkesfaglærarar og intervju med rektor/prosjektleiing

Om evalueringa

Seksjon for forskning, internasjonalisering og analyse har fått ansvar for å evaluere prosjektet «auka gjennomføring – fleire ut i lære» i perioden 2016-2019. Første delrapport blei levert vinter/vår 2018. Denne konsentrerte seg om tilstanden på skulane før prosjektet var i gang og korleis ein jobba med faget YFF, samarbeid med bedrift og vegen fram mot læreplass i forkant/byrjinga av prosjektperioden. Denne rapporten vart opphavelig tenkt å dekke prosjektet midtvegs, primært om arbeidsmåtar og rollar, før ein etter kvart landa ein sluttrapport der ein også fokuserte meir på statistikken i høve til læreplassar og samarbeidsavtalar. Prosjektet tek no ei vending ved at fylkestinget i Hordaland vil vurdere framtida til ordninga med yrkesfagleg koordinator ved dei seks prosjektskulane i juni 2019. Difor samanfattast datamateriale frå midtvegsevalueringa til eit notat som grunnlag for oppbygging av den politiske saken.

Resultata viser mellom anna posisjonen til faget YFF som ledd i å få fleire elevar ut i lære, samarbeidet mot næringslivet samt det arbeidet skulen og lærarane gjer for å førebu elevane gjennom verkemiddel som mellom anna kartlegging av interesser, yrkesretting av fellesfag og jobbing med søknadsskriving/CV. Endeleg vil evalueringa også vurdere korleis ideane frå prosjektet om ei meir heilskapleg yrkesutdanning er forankra hos leiing og lærarar ved skulane.

Arbeidet er primært basert på ei spørjeundersøking til yrkesfaglærarar hausten 2018 og intervju med rektor/prosjektleiing i same periode.

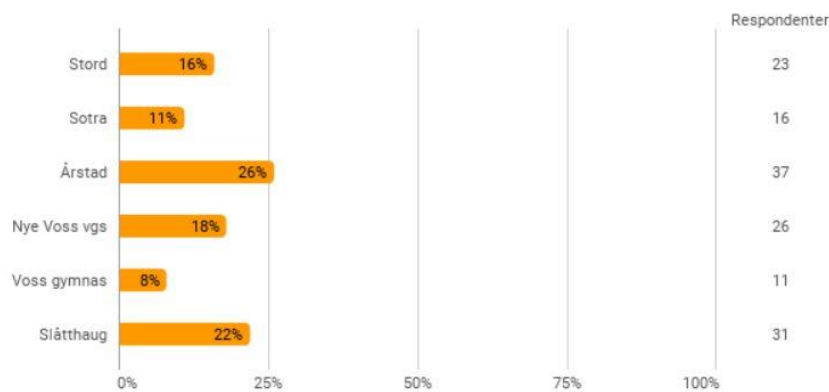
INNHALD

OM EVALUERINGA	1
1 FUNN FRÅ UNDERSØKINGA TIL YRKESFAGLÆRAR	3
2 INTERVJU MED REKTORAR VED PROSJEKTSKULANE.....	8
3 OPPSUMMERING.....	9

1 Funn frå undersøkinga til yrkesfaglærar

Totalt 144 yrkesfaglærarar ved dei seks prosjektskulane svarte på undersøkinga. Dette utgjer 53 prosent av dei 272 som fekk undersøkinga. Fordelinga mellom skulane viser at dei store variasjonar i kor mange som tok undersøkinga. Dette påverkar på kva nivå ein kan vise resultat. I resultatet går ein difor vidare på ein samla visning utan å gå ned på skulenivå. Det er også slik at det vil vere ein overvekt av programområda helse og oppvekst, TIP, elektro og bygg- og anleggsteknikk i utvalet, sjølv om ein også har deltaking frå DH, naturbruk, SS og RM. Ein kan dermed ikkje utelukke skeivheiter i utvalet.

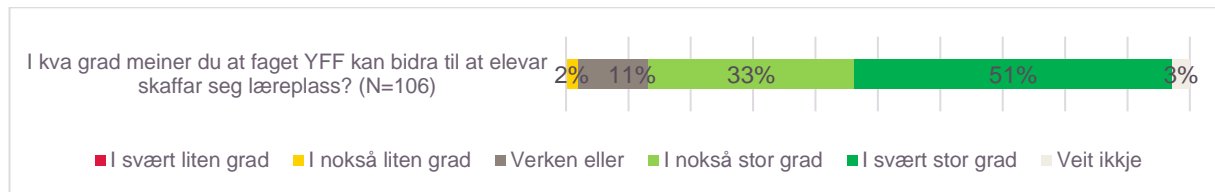
Kva skule jobbar du ved?

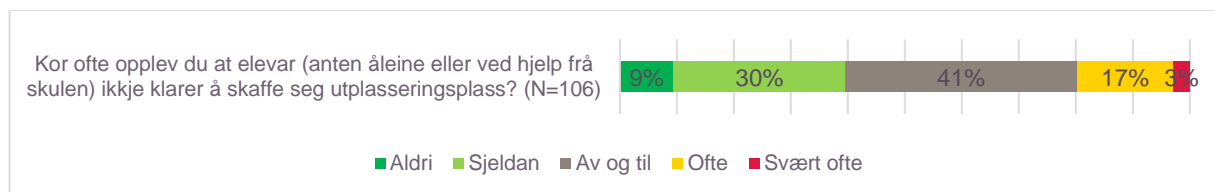
Figur 1: Respondentar fordelt på skule.

YFF-faget

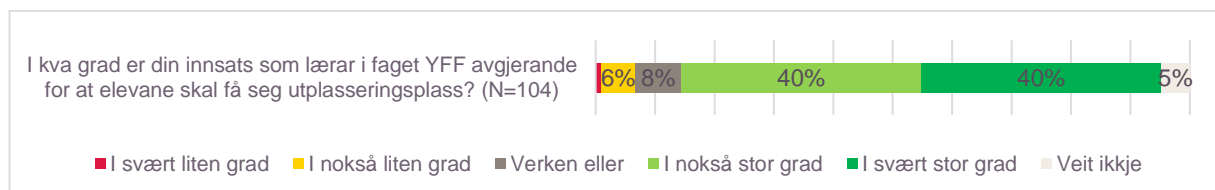
Frå lærarane si side er det ein klar tilbakemelding om at YFF kan bidra positivt til å skaffe seg læreplass seinare. Nesten 9 av 10 yrkesfaglærarar meiner at YFF bidreg i nokså eller i svært stor grad til at elevlar skaffar seg læreplass:

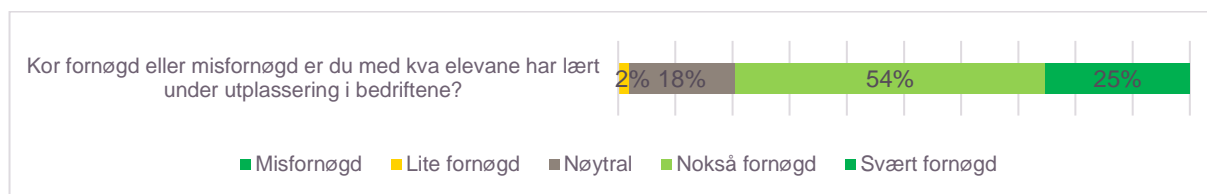
Når det gjeld prosessen med å skaffe seg utplasseringsplass svarar 40 prosent av lærarane at det av og til hender at elevane ikkje klarer å skaffe seg utplassering, men berre 20 prosent meiner dette skjer ofte:

8 av 10 lærarar svarar også at deira innsats er nokså eller svært avgjerande for at elevane får utplasseringsplass:

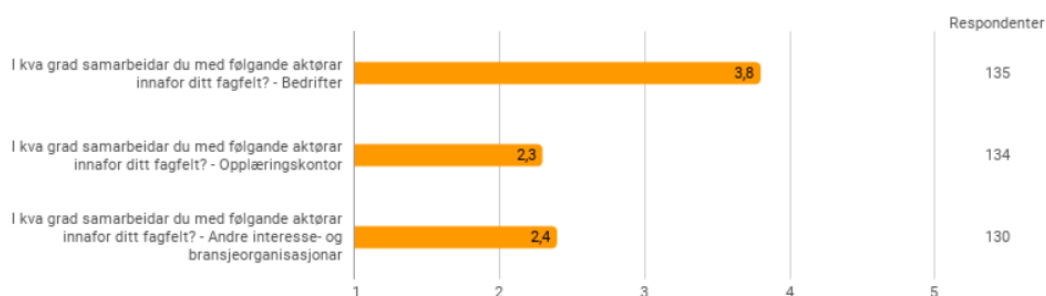

Dei aller fleste av lærarane (8 av 10) er nokså eller svært fornøgd med kva elevane har lært i utplassering hos bedrift.

Samarbeid mot andre aktørar

Lærarane har i større grad samarbeid ut mot bedrift og i mindre grad samarbeid med til dømes opplæringskontor og bransjeorganisasjonar:

Figur 2: Samarbeid med ulike aktørar. Snittverdiar. 1 = i liten grad / 5 = i svært stor grad.

Når det gjeld opplevinga om skulen har rutinar for eller planar om samarbeid med slike aktørar svarar 7 av 10 lærar ja på dette.

Kartlegging av elevar

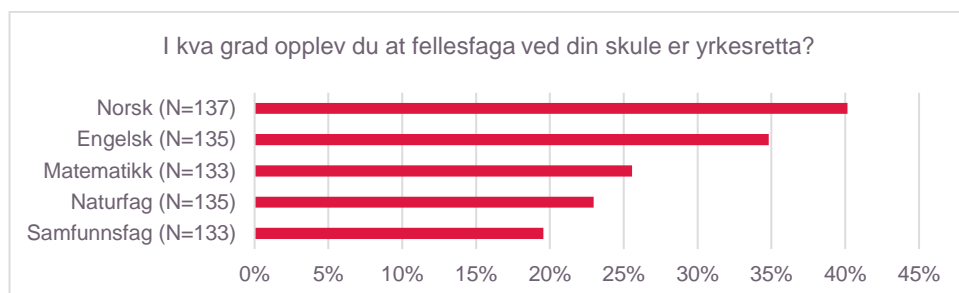
Ein av tre lærarar svarar at dei kjenner til at elevane vert kartlagd i høve til interesse og motivasjon før dei vel utdanningsprogram. Det er omtrent ein lik del som svarer nei eller ikkje veit:

Kjenner du til om elevane vert kartlagt i høve til interesse og motivasjon før dei vel utdanningsprogram?	Respondenter	Prosent
Ja	49	36 %
Nei	40	30 %
Veit ikkje	46	34 %
I alt	135	100 %

Kartlegginga blir for det meste nytta vidare blant ved å hjelpe elevane vidare i retninga dei vil vidare i, t.d. i utplassering (dersom dei har klare preferansar), eller tilpassing av undervisning. Den går også inn i eit lengre løp der dei byrjar tidleg å reflektere rundt yrkesvalet og kva elevane kan tenke seg å jobbe med.

Yrkesretting av fellesfaga

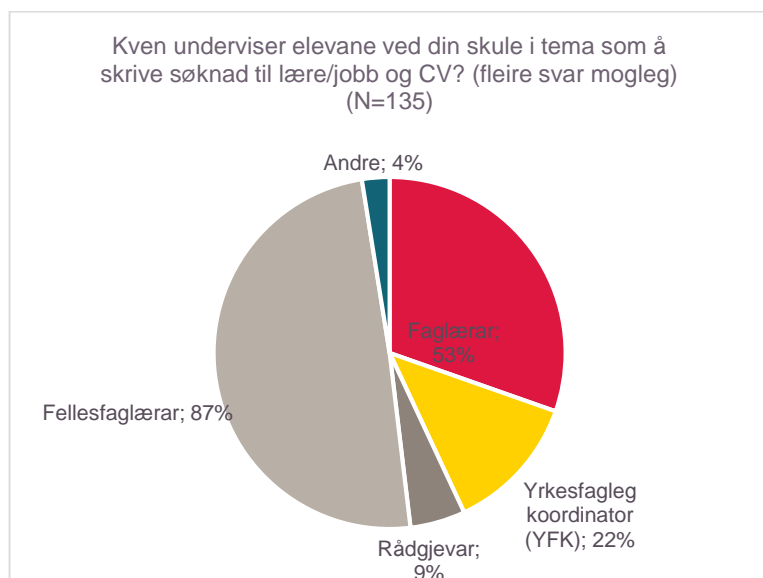
Det er ikkje semje blant lærarane om at fellesfaga er yrkesretta. Det er heller ikkje gjeve ei operasjonalisering av omgrepet yrkesretta. Ein lener seg her på ein subjektiv forståing av om faget er yrkesretta. Norsk er det faget der flest lærarar meiner faget er yrkesretta:

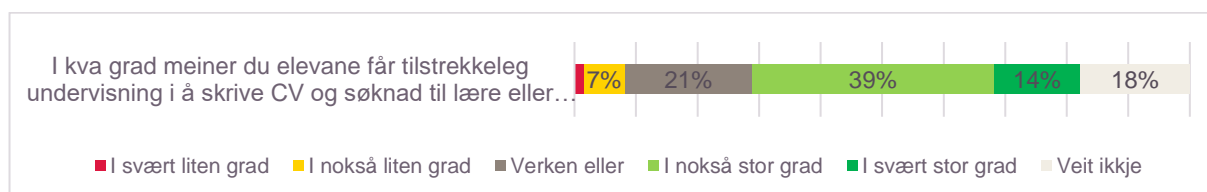
40 prosent meiner at dette faget er yrkesretta i nokså eller i svært stor grad. Deretter følgjer engelsk, her meiner 35 prosent av faget er yrkesretta i nokså/svært stor grad. I matematikk er delen 26 prosent, medan i samfunnsfag meiner berre 20 prosent at faget er yrkesretta i nokså/svært stor grad.

Undervisning i søknadsskriving og CV

Undervisninga av elevlar i søknadsskriving til lære og utarbeiding av CV skjer primært gjennom fellesfaglærar:

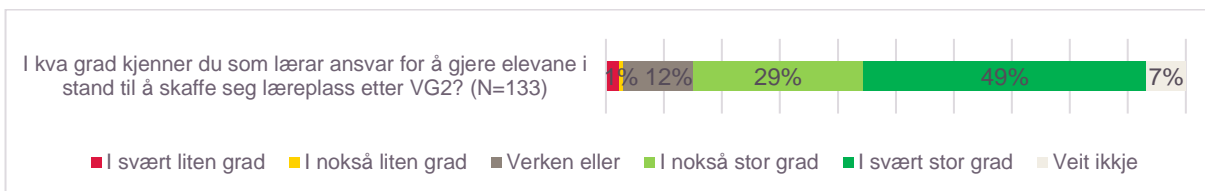

87 prosent av lærarane svarar at fellesfaglærar har dette ansvaret. Samstundes svarar over halvparten at faglærar også underviser i dette. På nokre skular er også YFK og rådgjevar involvert. Fleirtalet av lærarane (65 prosent) er også av den oppfatning at elevane får tilstrekkeleg undervisning i dette:

Ansvar for elevane etter VG2

Svært mange av lærarane kjenner eit ansvar for å gjere elevane i stand til å skaffe seg læreplass, også etter VG2. 83 prosent svarar at dei i nokså/svært stor grad kjenner på dette ansvaret:

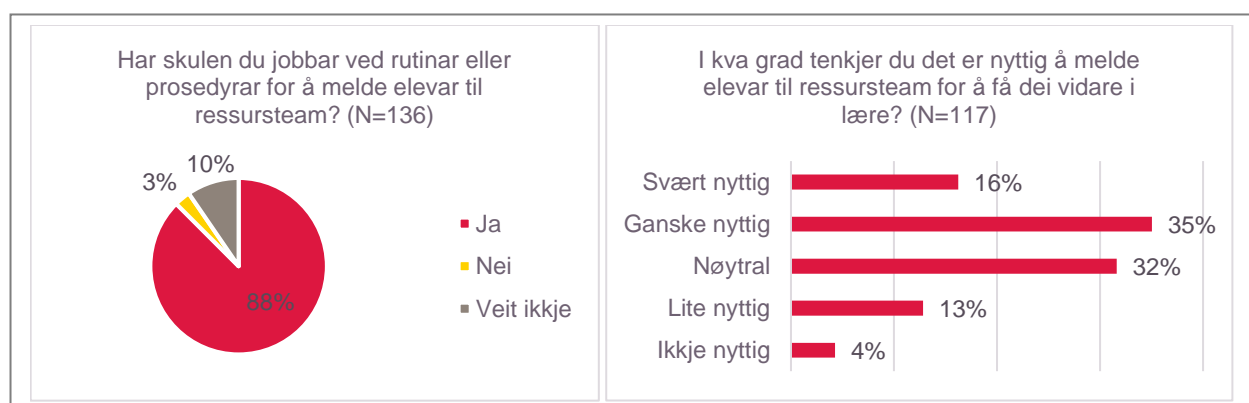
I eit opent svaralternativ blei lærarane spurt om *kva rolle yrkesfaglæraren bør ta for at fleire elevar skal få læreplass og fullføre den yrkesfaglege utdanning*. I tabellen under er innspela systematisert etter nokre overordna kategoriar for å gruppere meiningane som kom fram:

Tema	Tal innspel
Førebuing, motivasjon og oppfølging av elevar	12
Bedriftskontakt/kjennskap til bransje	11
Kartlegging og rettleiing av elevar	6
Samarbeid med ulike aktørar (bedrift, føresatte, organisasjonar)	5
Ytterliggare ressursbehov	5
Legge til rette for utplassering	2
Få fram fleire lærebedrifter	1
Vidareutvikling av faget YFF	1

Mange er oppteken av at lærar skal førebu elevane mot læretida og kva yrkeslivet krev og særleg det å motivere til å søke læreplass. Nesten like mange meiner lærar må ha meir kontakt med bedriftene. Dette er ei samansett kategori i den forstand at det omfattar kontakt med bedrift for å få kjennskap til bransjen, auke moglegheiter for å skaffe utplasseringsplass/ læreplass og generell oppfølging av elevane som allereie er i utplassering. Andre innspel går på det å kartlegge og rettleie elevane for å vite meir om deira behov og ønskjer. Samarbeid er også trekt fram av fleire, både mot bedrifter, organisasjonar og føresatte. Det er også enkelte som ser at yrkesfaglærar si rolle allereie er pressa og ein treng meir ressursar for å møte forventningane frå samfunnet.

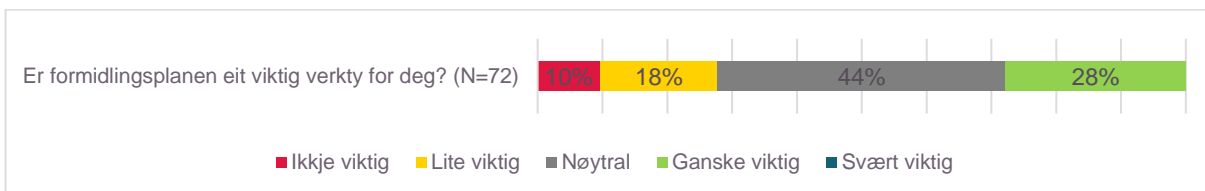
Rutinar knytt til ressursteam

88 prosent av lærarane veit om at skulen har rutinar for å melde elevar til ressursteam, men berre halvparten meiner det er nyttig å gjere det. Det er rett nok få som meiner det ikkje er nyttig (17 prosent) og mange er nøytrale i svara her (32 prosent):

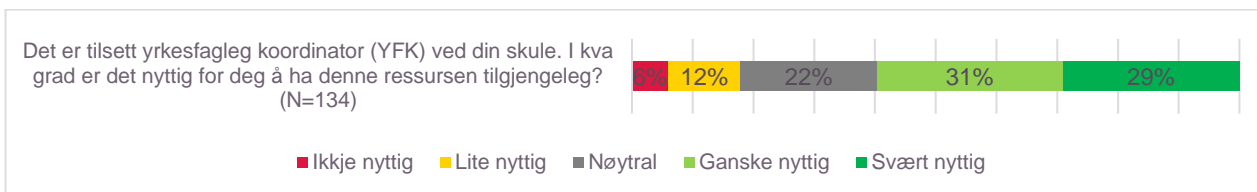
Formidling

Litt over halvparten av lærarane kjenner til at det er ein formidlingsplan på skulen med intensjon om å få elevar vidare i lære. 27 prosent svarar nei her medan 20 prosent ikkje veit. Lærarane er også delt i spørsmålet om formidlingsplanen er eit viktig verkty ved at 28 prosent seier det er viktig medan 28 prosent seier at den er lite eller ikkje viktig i det heile:

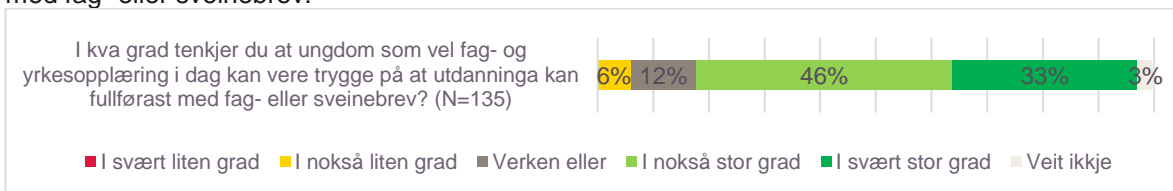
Nytte av YFK

To av tre lærarar meiner YFK er ein nyttig ressurs å ha tilgjengeleg ved skulen:

Tryggleik om val av yrkesfag blant ungdom

8 av 10 lærarar meiner at ungdom som vel yrkesfag kan vere trygge på at denne utdanninga kan fullførast med fag- eller sveinebrev:

2 Intervju med rektorar ved prosjektskulane

Implementering av prosjektet ved skulen

Ved oppstart av prosjektet og tilsetjing av YFK gav skulane uttrykk for ein innkjøringsfase der ein brukte tid på å bli kjend med kva rolle koordinatoren skulle ha og korleis denne stillinga skulle passa inn i organisasjonen. YFK skulle mellom anna bidra til å få oversikt over skulen sitt nettverk av kontakter i næringslivet, halde kontakt med bedrifter i høve til samarbeidsavtaler om utplassering og ha ein viss kontakt med elevane, alle oppgåver som fram til dette tidspunktet hadde kvilt på lærarane. Dette tok noko tid for å gjere lærarane kjend med oppgåva til YFK og grunngjeve rolla og måla til denne funksjonen i prosjektet:

Lærarane i YFF jobba mykje på eigenhand og dei måtte venne seg til rolla til YFK. Det har vore ein ny måte å jobbe på.

Rektor, Voss gymnas

Etter kvart har YFK avlasta lærarane meir på desse områda og lærarane har også gjeve positive tilbakemeldingar for arbeidet YFK gjer. Fleire skular gir også uttrykk for at ein lettare blei minna på prosjektet og leveransane gjennom arbeidet til YFK. Det har bidrege til å tenke meir på eit fireårig løp med større merksemd kring formidling.

YFF-faget

På alle skulane og i dei aller fleste linene er elevane ute i praksis. Fleire rektorar og prosjektleiarar meiner også at dei har fått meir kontakt med næringslivet og bedriftene gjennom YFF. I Bergensområdet er det også blitt meir samordning mellom skulane slik at ein unngår kollisjonar i utplasseringsperiodar i dei same bedriftene. Det har også lykkast skulane å lage samarbeidsavtaler ut mot ulike bransjar, t.d. offentleg sektor. Viktigheita av å få moglegheit til å gjennomføre praksis før ein går ut i lære er ein gjengs oppfatning.

Skulen sitt ansvar og rolle

Det er auka merksemd om innsatsen skulen bør legge ned i den perioden elevane er hos dei. Enkelte gir uttrykk for denne endringa internt:

I skulesamanheng har vi eit større ansvar for at dei lukkast. Formidlingsplanen har eit meir tydeleg mål om suksess. Vi følar sterkt for at elevane får lærekontrakt og at dei lukkast. Det er ei ny endring hos oss.

Rektor, Voss vgs

Samstundes er det utfordringar som ligg i skilje mellom rammene for opplæringa og for arbeidslivet:

Elevane har rett til opplæring, fortrinnsrett til ein plass. Den dagen dei er ferdige og skal formidlast, så har dei ikkje rett til ein læreplass. Ein er prisgjeve bedrifta, arbeidslivets reglar tek over.

Prosjektleiar, Slåtthaug

Enkeltlærarane har framleis ei viktig rolle og enkelte tek til orde for at deira innsats og kompetanse hos lærar er avgjerande. Det same gjeld utstyret på skulen og kva dei får moglegheiter til å lære. Andre ting som trekkast fram er ei betre forståing for kva tilbodet og etterspørsel ein har ute i næringslivet, at ein treng å haldast informert om dette i større grad.

3 Oppsummering

YFF-faget er ein sentral del av prosessen fram mot å skaffe seg læreplass for elevane. Lærarane meiner dette faget bidreg positivt i så måte. Erfaringa og opplæringa i utplassering er mange fornøgde med. På den praktiske sida ser ein at det er få av lærarane som ofte opplev at elevar ikkje får utplasseringsplass. Samstundes er oppfatninga at lærar sin innsats framleis avgjerande for at elevane får utplassering.

Når det gjeld samarbeid mellom skulen og andre aktørar er det først og fremst med bedrifter at lærarane har dette, og det er mindre grad av samarbeid mot opplæringskontora og andre bransjeorganisasjonar. Rektorar og prosjektleiarar meiner YFF-faget har opna opp for meir kontakt med næringslivet enn tidlegare.

Dei aller fleste lærarane ser på yrkesfagleg koordinator som ein nyttig ressurs. Samstundes har det mange plassar vore ein periode der ein har måtta tilpassa seg ein ny funksjon i organisasjonen og korleis arbeidsfordelinga skal vere mellom lærar og koordinator.

Kartlegging av elevar i høve til interesse og motivasjon er eit lite brukt verkemiddel. Dei som gjer dette ønskjer å vite meir om kva ønskjer elevane har for utplassering, læreplass osv, medan nokre få svarar dei vil tilpasse undervisninga for den enkelte.

Fellesfaga er i liten grad yrkesretta. Dei faga som i følgje lærarane er kome lengst er faga norsk og engelsk. Vidare er det ei oppfatning om at den undervisninga elevane får i å skrive jobbsøknadar og CV er tilstrekkeleg. Denne undervisninga ligg primært til fellesfaga.

Ressursteam er godt forankra og mange av lærarane har kjennskap til dette, men få meiner det er nyttig å bruke dette. Samstundes er formidlingsplanen lite kjend hos lærarane og det er også få som meiner det er nyttig å ha ein slik plan.

Trass i mangelfull forankring av sentrale planar for korleis elevane skal få læreplass, kjenner lærarane eit ansvar for at elevane får læreplass, også etter at dei har avslutta VG2. Mange lærarar meiner yrkesfaglæraren si rolle må vere å ta meir ansvar for å førebu elevane og motivere til å søke læreplass. Dei har også behov for meir bedriftskontakt generelt for å sikre at fleire får læreplass. Hos leiinga ved skulane er oppfatninga at det er meir fokus på å ta ansvar for elevane i den perioden dei er på skulen enn tidlegare. Det trekkast fram kompetanse hos lærarane, kontaktflaten mot næringslivet, viktigheita av fagbrevet i eit kompetanseperspektiv og det å gje eit best mogleg grunnlag på skulen for vegen vidare i utdanningsløpet.